

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi streinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACȚIA,
TIPOGRAFIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAȘOV, PIATA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir peti 20 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Cea mai nouă fărădelege.

E cunoscută de toată lumea lupta îndârjită pe care de ani de zile o poartă grăniţerii din părţile Năsăudului împotriva guvernului maghiar, care întemeiat pe-o dispoziţie arbitrară a başibuzucului Banffy cerea dela consiliul de administraţiune al fondurilor grăniţareşti, ca acesta să se abată dela dispoziţiile originale fundamentale sacţionate la timpul său şi de M. Sa şi să primească ca legală dispoziţia lui Banffy impusă cu o silă başibuzuceană — de a fi împărţiţi cu stipendii din fondul de montur, „toţi copii locuitorilor din cele 45 comune de pe teritoriul fostului regiment al II-lea de graniţă“.

Cu bărbăţie demnă grăniţerii au respins cererea ilegală a guvernului şi şi-au apărut dispoziţiile înaintaşilor, cari fuseseră formulate în senzul ca „numai fi grăniţerilor“ să fie împărţiţi cu stipendii din fundaţiunile create din truda şi economia foştilor ostaşi ai regimentului al II-lea.

Acum însă ne vine ştirea, că guvernul maghiar a reuşit să cîştigă pe Maiestatea Sa, ca acesta să revină asupra literelor fundamentale originale sacţionate de El şi să schimbe dispoziţia de mai sus în senzul barbarei dispoziţii a înmormântatului comisar Banffy: ca adevă să fie ajutoarii din fundaţiunile grăniţareşti copii tuturor locuitorilor, cari locuiesc pe teritoriul celor 45 comune fără deosebire de naţionalitate. Va să zică să se adape din truda ostaşilor români, cari şi-au risipit oasele pe câmpiile Italiei şi au îngrăşat cu sângele lor nevinovate ţărilor Prusiei şi cari au cucerit pe seama regimentului lor cele mai frumoase merite — şi astfel de oameni, cari n-au contribuit cu nimic la înjghebarea numitelor fonduri. Să se adape din ele şi jidanii — din a căror cauză s'a început hărţuiala între grăniţeri şi guvern — şi a-

ceste lipitori, cari la luptă sunt cei din urmă şi la fugă cei din-tăiu. Să se ospăteze la masa pusă de-a gata şi veneticii pripăşiţi de eri, de-alalta-eri prin comunele, din cari atâţi părinţi şi fii au plecat să lupte pentru Tron şi ţară şi unde au rămas plângând atâtea văduve şi atâtea orfani.

Fărădelegea guvernului, — care prin apucăturile sale perfide l'a determinat pe bătrânul Habsburg la atâtea acte, cari ni-au umplut sufletul de îndurerare — e atât de sdrabitoare, încât în revolta noastră simţim cum ne clocoteşte sângele.

Şi cum n'ar fi îndreptăţită această revoltă, când noi cel mai loial popor al monarhiei şi cei mai credincioşi ostaşi ai tronului şi ţării suntem zi de zi crunt palmuiţi şi răniţi adânc în viaţa noastră!

E oare omeneste cu putinţă ca noi să mai putem îndura în linişte atâtea persecuţii ale unui guvern, care ne tratează mai rău ca pe dobitoacele, care calcă în picioare şi legi şi drepturi omeneste fără cea mai mică mustrare de conştiinţă?

Noi plătim darea cea mare fără nici un murmur, cu toate că ne prăbuşim aproape sub greutatea ucigătoare ale vieţii. Noi dăm ţării soldaţi şi-i înşirăm în linii de bătea pentru a apăra dinastia şi patria şi răsplata e încălcarea celor mai sfinte drepturi ale noastre, e fărădelegea.

O, neamul meu! De-aş avea în aceste clipe glas de tunet aş striga vestindu-ţi perfidia grozavă a unui guvern, care sistematic lucrează la gătirea ta şi-ţi aş spune, că declaraţiile de iubire pe cari le face diplomaţia Austro-Ungariei — statului român, sunt vorbe viclene, aici în văile Carpaţilor, aici în leagănul Sarmisegetzei noi ne stângem sub flacăra unei prigoniri por-nite din cea mai barbară ură.

Uitaţi de Cezarul, care în 1867 scria laconica dar pentru noi tra-

gica frază: „punem afară din valoare legile votate de dieta Transilvaniei la 1863“, uitaţi de statul român, uitaţi şi de Dumnezeu, ne sbuciumăm în desnaidejde fără ca de undeva să aşteptăm şi să ne vie un crâmpiei de ajutor.

Lipsiţi de o orientare sigură ne frământăm sguduiţi de cea mai neagră îndoială, şi pe buzele noastre se desemnează misterios semnul întrebării: „Oare mâne vom mai fi?“ În sângele nostru nici o hotărâre de seamă nu se formează, ci ca un Eremia jelim şi plângem pe ruinele Erusalimului. Iar strigarea noastră: „Părinte de ce m'ai lăsat“, se perde ca un murmur sec în negura norilor, cari ne învăluie din toate părţile fruntea încununată cu spini.

Va veni oare o înviere? Se va găsi în şirurile noastre un Crist, care să calce peste toate fărădelegile barbarilor oameni şi deasupra lor să înfigă crucea biruitoare? Când oare va veni acest Crist, care să îndrepte cursul vieţii noastre, să scuture jugul de pe gâtul nostru şi să impună acestei ţări domnia dreptăţii? Sau doară suntem condamnaţi ca să pierim atunci, când în jurul nostru încoţeste atâtea viaţă şi când neamuri conştii se ridică din letargia lor şi înfig crucea pe ruinele tirăniei seculare?..

O hotărâre supremă trebuie luată, viaţa ne chiamă. Momentul e aici.

Dacă Austro-Ungaria, dacă diplomaţia acesteia vrea să mai conteze la sprijinul statului român, dacă Germanismul mai vrea să se mai razime pe elementul românesc, atunci să înăbuşe degrabă fărădelegile unui guvern abrutizat — căci altcum în mod fatal acest sprijin va trebui să incline spre alte ţări şi alţi oameni în braţele cărora preferim să murim mai bine deodată cu duşmanii noştri, decât să fim gătuiţi de aceştia.

Momentul e suprem şi ne vom hotărâ chiar dacă ladul întreg ni-ar sta împotriva.

Camera. Camera a fost convocată pe Luni, 25 Noemvrie c. la orele 10 a. m. Scopul şedinţei este a se stabili ordinea agendelor camerei. În şedinţa aceasta se va prezenta raportul comisiunii financiare asupra proiectului de buget pe 1913. Probabil, se va declara urgenţa proiectului aşa, că în şedinţa proxima, care va fi Luni d. a. se va începe discuţia proiectului.

Camera ţine zilnic câte două şedinţe, până ce se va vota bugetul. Şedinţele se ţin între orele 10 până la 2 şi după prânz dela 4—8. După buget se vor vota încă câteva proiecte mai urgente, apoi pe la începutul lui Decembrie camera va fi iarăşi prorogată.

Din delegaţiuni. În delegaţiunea austriacă s'a adoptat alaltăieri bugetul Bosniei şi Hercegovinei. Delegaţiunea ungară a primit după o scurtă dezbateră bugetul marinei şi al armatei.

Impăcarea între Români şi Unguri. Deputatul din delegaţiuni, d-l Isopescu Greul, e hotărât să se puie în fruntea acţiunii de a împăca pe Români şi Unguri din Ungaria. Spre acest scop d-l Isopescu-Greul şi-a ales de împăciuitor pe Tisza István.

E nostim, că d-l Is. Greul a luat în combinaţie tocmai pe Tisza, dar dânsul, în un interviu şi motivează acest pas.

Vom reveni.

Christifideles în Blaj. Cetim în „Unirea“: La încheierea foii aflăm că bula Christifideles graeci a sosit la Veneratul consistor metropolitan, însoţită de ordinul de executare al guvernului. Cadou de Crăciun!

Chestia consulului Prohaszka începe să se lămurească. În urma intervenţiei energice a ambasadorului Ugron prin ministrul Passici a declarat, că autorităţile militare sârbeşti nu vor mai pune nici o pedecă în calea trimiterii unui delegat al ministeriului austro-ungar la Prizren pentru clarificarea afacerii consulului Prohaszka. Rezultatul

acestui demers s'a confirmat şi în şedinţele de alaltăieri ale delegaţiunilor. În delegaţiunea ungară a răspuns la o interpelare a delegatului Nagy şeful de secţie contele Wickenburg declarând între altele, că un funcţionar al consulatului austro-ungar a plecat alaltăieri din Belgrad spre Prizren. Acelaşi lămuriri s'au dat şi în delegaţiunea austriacă.

Cu toată atitudinea preventivoare a Sârbiei afacerea Prohaszka încă nu-i încheiată. Lămurirea definitivă a chestiunii va depinde dela rezultatul anchetei.

Atitudinea Puterilor mari faţă de statele aliate. În lumea diplomatică provoacă mare senzaţie atitudinea presei engleze faţă de statele aliate din Balcani.

Astfel „Westminster Gazette“ este contra ideii ocupării temporare a Constantinopolului de către bulgari şi condamnă atitudinea Sârbiei faţă de Austria în chestia consulului din Prizren. Aprobă punctul de vedere al contelui Berchtold relativ la autonomia Albaniei, spunând că aceasta se face mai mult în interesul statelor aliate din Balcani.

Serbia poate să lupte pentru a avea un port în Adriatică, însă pe cale legală. Serbia trebuie să ştie că din această cauză puterile nu vor să provoace un război între ele, de oarece ea doreşte mai mult decât merită.

„Times“ scrie: Vărsarea de sânge nu mai are nici un rost. Atragem atenţia Bulgariei să nu înainteze spre Constantinopol şi să nu-l ocupe, de oarece nu va avea nici un folos, ba putem spune că va pierde mai mult. În acel caz Bulgaria nu mai poate conta pe sprijinul Europei. Ziarul atrage atenţia Serbiei să aibă o altă atitudine.

Tot astfel şi presa germană şi franceză:

„Münchener Neueste Nachrichten“ publică următoarele: Cu toate că între Rusia şi Anglia există cele mai amicale relaţiuni, sau se poate că chiar din cauza acestor relaţiuni, ocuparea Constantinopolului de către Bulgari este o imposibilitate. Bulgarii în zadar

Brânduşa lui Brioux.

(Din prilejul reprezentaţiei din Braşov în 5/18 Noemvrie 1912).

O reprezentaţie de care n-are să ne fie ruşine. Este o plăcere să relatezi despre ea.

Mă grăbesc să declar că n-am văzut multe reprezentaţii de diletanţi aşa de reuşite. Nici la noi, nici la streini. Pe ori care strein, doritor de a fi de laţ la o serbare românească, l-aş fi luat bucuros de braţ şi l-aş fi adus în sala teatrului din Braşov, ca să vadă cum joacă o trupă de diletanţi la noi.

După cât văd eu, reprezentaţia de Luni seara a fost o piatră de încercare a puterilor noastre şi proba a reuşit peste aşteptări de bine. Vreau să esplic de ce văd în lumina acestei reprezentaţii.

Reprezentaţiile de până acum au fost, de cele mai multe ori: comedii şi burlesce, scrisse cu mai mult sau mai puţin talent, jucate cu mai mare sau mai mic spirit actoricesc. Piese seri- oase, „dramele“, comedile de salon n-au fost îndrăgite atât de mult de trupele noastre de diletanţi. E şi prea firesc: ca să joci într-o piesă cum a fost cea de Luni seara, îi trebuie mai multă energie, decât în comedioarele de unul, mult două acte, unde găseşti

note burlesce sau un comic de situaţie problematic, cari se pot reda cu mai multă uşurinţă (nu vorbesc de comedia de salon sau de comedia de caracter, cari reer, fireşte, talent de actor dramatic, ca şi dramele sau aşa numitele „piese“).

»Brânduşa« lui Brioux cere talent, care energie mare la actori şi este „comedie“, care uşor poate să se prefacă în „comedio“, dacă diletanţii sunt stângaci şi dacă publicul este prea naiv. Spre fericire, în seara de Luni, n-au fost nici diletanţii noştri stângaci şi nici publicul nostru naiv.

Aceasta numai bucura ne poate, fiindcă simţim că progresăm, puţin câte puţin, fireşte, dar totuşi progresăm şi pe terenul artei dramatice. Iam închipui reprezentaţia aceasta acum 15 ani. Publicul n-ar fi primit-o cu aceeaşi înţelegere. Ar fi răs mult mai mult, decât a răs acum la scene, unde trebuia să fie serios. O, s-ar fi prăpădit de răs, când îşi aduce cu puterea tata Rousset fata de mână, în odaie! Pe lângă toată truda artiştilor de pe scenă de a nu stărni hohotele de răs. Şi ce mai chilomane ar fi răsunat, când mama nu lasă pe bărbatul ei să urce treptele în catul prim, ca să-şi bată fata! Un tată, care-şi bate fata? Şi să nu râzi, când se joacă aşa ceva la »teatru«? Peste puterile omeneste!

Şi cui este a se mulţumi că nu s-a răs? În deosebi Domnişoarei Mărioara Gh. Dima.

Apoi d-lui Dr. Alexandru Bogdan, mai apoi celorlalţi actori din piesă.

Domnişoara Dima este încă elevă a conservatorului din Bucureşti. Anul ultim. Ni se spune că ar fi primit de pe acuma chiar oferte să joace pe scene din capitala României. După seara de Luni înţelegem prea bine de ce a căpătat aceste oferte. E prea firesc. Cu calităţile, cari le posedă, va ajunge departe. Parcă nici odată nu mi-a venit atât de dureros la cunoştinţă cât de uşor ne jucăm noi, în Ardeal, cu epitele superlative, ca de rândul acestor. Vreau să flu just, vreau să caracterizez după merit şi mă doare că în ziaristica noastră s-au încetăţenit, cu puţine excepţii, laudele în ditirambi, încât s-ar părea că nu aduc laude când caracterizez: e bine, e frumos, e just, e adevărat. Şi totuşi, cu risicul de a fi pentru unii prea puţin darnic, dar conştii că sunt sincer şi vreau o măsură care o doresc şi la alţii scriu rândurile de mai la vale! Domnişoara Dima a aprofundat piesa »Brânduşa«. Se vede o unitate în felul d-sale de a juca, se vede o înţelegere, care întovărăşită de gesturi şi intonaţi potrivite, te satisfac pe deplin. Plănsul este natural şi te zguduie, surâsul plin de visări şi amărăciune (actul I şi II), plin de castitate în ultimele scene ale actului al III. Privire de Măter duroroasă (Guido Reni) privirea fecioarei din »Ulciorul sparte de Greuze, şi priviri, mai bine zis străfulgerări de privire de parixian-

că »ravissantă« de Helieu. În actul din urmă părea că a ieşit dintr-un acvefort de Käthe Kolwitz. Mişcări feline, mldioşie de păstorită de a lui Grigorescu şi tipete mişcătoare. Mi-a plăcut mai bine cum redă pe fata cuprinsă de visări după necunoscut, după viaţa dintr-ale sfere sociale. O ajută glasul sonor. E ceva în surdina, molatec, de reverie, în glasul acesta, când dă expresie gândurilor, cari s-au născut în capul cu ochii cuminţi şi calzi, cuprinşi de un luciu deosebit, plini de sevă. de poftă de viaţă.

Dacă nu mă înşel — şi nu cred să mă înşel — vom auzi vesti tot mai bune despre această braşoveancă. Are să ne facă cinste pe unde se va duce. O singură dorinţă: apostolatul D-nei din anul acesta prin oraşele şi oraşele noastre, în trupa A. Paul Bănuşiu, să nu-l abandoneze. De dicţia corectă, de limba românească aşa de frumos rostită să mai vorbească ţinuturile româneşti de pe la periferie, căci — ori cât ar ademini-o gloria scenelor mai mari, pe scândurile cărora va juca de sigur — şi aici, la noi, are o misiune de îndeplinit, misiunea de a contribui, cum a contribuit de astă dată, de a ne ajuta să facem un pas înainte.

Afară de d-şoara Dima, care vrea să ajungă, este deja artistă dramatică, a fost un singur artist dramatic de profesie, d-nul Aurel Paul Bănuşiu, D-nul Bănuşiu a fost regisorul piesei.

M-am convins în persoană cătră trudă şi-a dat ca »Brânduşa« să apară cum a apărut la lumina rampel. Osteneala d-sale merită laudă. Fără de d-sa n'am fi avut reprezentaţia de Luni. În ce priveşte interpretarea lui August Morillon, diferă părerile asupra jocului d-sale. Avea două cărări de ales: 1) să-l jace pe tânărul ţăran-amez, cu orizonturi mai strâmte, da, dar fără de nota prostăci şi 2) să ne dea un personaj caricat, la vederea căruia să te bufnească răsul. D-nul Bănuşiu a ales interpretaţia a doua, ducând-o cam la extrem. A făcut din August Morillon un August... Cred că n'ar fi greşit dacă ar fi dat mai multă vlagă, bonomie sănătoasă, ţărănească, creaţiunei sale. Numai aşa pricepi şi pe Brânduşa că-i dă mână, la urma-urmelor. Altfel îţi vine să strigi bietei Brânduşe: mai bine rămâi fată bătrână, la părinţi tăi în sat, decât cu August!.. Pe d-nul Bănuşiu l-am văzut într-ate piese, în-deosebi în comedii, jucând mult mai bine.

Diletanţii s-au ţinut bine. Partea leului între diletanţi a avut-o d-l prof. Dr. Alex. Bogdan. Ce creaţiune reuşită ne-a putut da! Nici n'am fi crezut că este în stare să interpreteze cu atâtea fineţe rolul. Fineţe în brutalitatea părintelui rănit în amorul propriu. Ca dovadă — oamenii încep să se uite chiondorăş la dânsul pe stradă, luându-i în nume de rău, că a putut fi atât de brutal, chiar şi numai pe scenă!..

mai varsă sânge la Ceatâlgea. Anglia va căuta să-și pună în aplicare toată influența. Această rezolvare a chestiei Constantinopolului este simpatizată și de Rusia, mai mult pentru faptul că Rusia va avea și în viitor mai multă influență într-un Constantinopol turcesc decât într'unul bulgar.

Ziarele franceze sunt convinse de intențiunile pacifice ale Rusiei. Ele sunt convinse, ca atitudine încăpățînată a unui stat balcanic (Sârbia) nu poate fi punctul de plecare al unui conflict european.

Ce se pregătește?

Consfătuiri și audiențe importante. Tripla alianță și noua constelație balcanică.

Lumea politică e foarte mult intrigată de consfătuirile tainice ce se urmează de un timp încoace la Budapesta în legătură cu evenimentele din Balcani. De câteva zile se țin consfătuiri regulate în cabinetul de lucru al ministrului de externe *Berchtold*, la care participă ministrul *Auffenberg* și ambasadorii Italiei și Germaniei, *Avarna* și *Tschirsky*. Consfătuirile sunt urmate regulat de audiențe la Maj. Sa, despre care se susține că de câteva zile e foarte îngândurat și obosit.

Despre obiectul acestor consfătuiri importante primim azi din Budapesta următoarea relațiune, care pare a corăspunde stării faptice:

Budapesta, 21 Nov. n.

Știrile despre o mobilizare parțială a armatei austro-ungare, cari se aud în legătură cu consfătuirile și audiențele de ieri și alaltaieri, nu corăspund adevărului. În schimb însă se susține, că consfătuirile stau în legătură cu planul unei demonstrații violente militare și în genere cu o nouă demarșă în vederea constelațiunei iminente balcanice.

Puterile triplei-alianțe par a fi hotărâte să pună în aplicare o acțiune diplomatică energică în fața noiei situațiuni, ținându-se însă în același timp cont de susținerea păcii. Întru cât aceasta va fi posibil. Este fapt mai presus de orice îndoială, că între Budapesta, Berlin și Roma există astăzi un schimb viu de vederi în ce privește acțiunea amintită. Aceasta o dovedesc și consfătuirile zilnice ale reprezentanților oficiali ale celor trei imperii.

O să ajungă, dacă mai joacă în teatru de diletanți, să-i poarte sâmbetile publice, cum i le-a purtat lui Franz Moor, mai bine și actorului nefericit, care juca pe Franz Moor, în «Hotii» lui Schiller.

Doamna Maria G. Fopescu o doamnă Rousset bună, blândă, mîrginită, care da poate prea mult din cap, dar pricepe prea bine abizul, care se deschide între ea și fiică. D-soara V. Brăneșce delicată, aristocratică, tocmai după cum și-a închipuit-o Brioux. Bine d-nul Iul. Dan în rolul lui Boreasf — în urma micului rol din Brădușan l-am vedea foarte bucuros și într'un rol mai mare, căci a dat dovezi de talent scenic — și bine d-nul G. Merchășan, ca Morillon.

Nota scheiană am simțit-o neplăcut într-o piesă, în care se vorbește despre viața de Paris și despre provincia franceză.

D-nii *Covrig* și *D. Necșu*, precum și *I. Baboie* au contribuit la succesul piesei, jucând cu destoinicie rolurile mai mici.

Toate 'n tot: o reprezentație, care nu se uită curînd. Nu este dorința numai a mea, personală — este a tuturor oamenilor de bine din Brașov să vedem cât mai des astfel de reprezentații, căci o serie de reprezentații ca acestea te silește — în favorul tău, — să compari, să clasifici și să clarifici întrebări, cari îți vin, și astfel să simțеști plăceri estetice tot mai pronunțate.

Ceeace au făcut diletanții și actorii de profesie luni seara, le servește spre laudă.

Rap.

După cum transpiră în public s-a elaborat un plan de acțiune pentru cazul, când Serbia sau alianța balcanică nu va accepta punctul de vedere al triplei în chestia portului adriatic și în genere în chestia raporturilor politice-comerciale între tripla alianță și alianța balcanică. În cazul acesta se va pune în aplicare acest plan cu o diplomă necesar militar.

Totul depinde însă, de sine înțeles, dela atitudinea Serbiei, a statelor balcanice și nu în cel din urmă rând dela atitudinea — Rusiei. Cert este că Puterile Triplei alianțe stau gata pentru orice eventualitate. Cor.

Spre pace?

Armistițiu. — Bulgarii istovii.

Istovirea armatelor combatante, intemperile timpului și presiunea ce-o exercită puterile mari par a accelera încheierea păcii. Din Constantinopol și Sofia sosesc știri oficiale despre numirea delegațiilor pentru încheierea unui armistițiu, dorit de ambele părți. Știrea despre căderea orașului Monastir, pe care știrile de ieri au desmintit-o, se confirmă din nou în mod oficial din Sofia. Luptele în jurul acestui oraș au fost din cele mai crâncene. Mai nou se anunță următoarele:

Sofia 21 Nov. Oficial se anunță că în urma începerii tratativelor pentru încheierea unui armistițiu, trupele bulgare dela Ceatâlgea au primit ordin să înceteze ostilitățile, rămânând în pozițiunile ce le ocupă.

Constantinopol 21 Nov. Nazim-Pasa a trimis ministerului de războiu de pe câmpul de luptă următoarea telegramă:

Inamicul a părăsit ieri seară întăririle ridicate acum trei zile. Bulgarii s-au retras la câmpia chilometri de linia întăririlor, lăsând în urmă numeroși răniți, morți și câmbiați mai mari de muniții și armamente. Se pare, că Bulgarii sunt foarte istovii și sufer de foame. Eri n-au avut loc lupte la Ceatâlgea.

Constantinopol 21 Nov. Delegații pentru obținerea armistițiului au fost numiți generalul *Nazim-pasa*, fostul șef de stat major *Ized-pașu* și consilierul de stat *Schachabey*. Se relevă faptul că în nota bulgară delegații bulgari au fost încredințați să trateze și asupra încheierii păcii.

Cetinge 21 Nov. Știrile despre căderea orașului Scutari și a portului *Alesio* sunt premature. Comandantul garnizoanei din Scutari, *Essad-pașu*, a comunicat regelui *Nichita* că nu va preda o așul nici chiar în urma unei ordin din Constantinopol.

Sofia 21 Nov. Aici se crede că condițiile de pace ale statelor balcanice, fiind foarte conciliante, vor fi acceptate de Tare. În scurt timp după încheierea armistițului va urma încheierea păcii. Condițiile oficiale încă nu se cunosc.

Viena 21 Nov. După știri sosite aici Sârbii au comis grozave crudități față de locuitorii albanezi, ucizând copii și femei nevinovate și aceasta ca răzbunare față de Austro-Ungaria, care susține elementul albanez.

La situația din Balcani.

Ziua de ieri și de azi nune-a adus nimic pozitiv în ce privește rezolvirea chestiei din Balcani. Sârbia continuă în renitența ei, dar puterile europene și cele din tripla alianță și din tripla entent, sprijinesc vederile Austro-Ungariei. Sârbia nu va primi nimic din Albania, care probabil va deveni un stat autonom. În chestia unui port în Adriatică păreri sunt divergente, iar afacerea consulului din Prizrend pare a se rezolvi pacinic.

Să mai anunță unele tratative de pace și o afirmativă conferință a statelor Balcanice.

Iată știrile de azi:

Sârbia și Austro-Ungaria.

Correspondentul de războiu al ziarului «Lokalanzeiger» din Berlin a trimis un articol ziarului său, în care

spune următoarele: Este adevărat, că pericolul unui războiu mai groznic a trecut, însă n'a scăzut. Se știe, că Bulgaria a cerut Serbiei să-i trimită în ajutor mai multe divizii din armata sârbă. Lucrul acesta s'a petrecut tocmai atunci, când criza austro-sârbă a ajuns punctul culminant. Serbia a răspuns Bulgariiei, că-i va trimite în ajutor 3 divizii, dacă Bulgaria își ia angajamentul să dea ajutor armat Serbiei, în cazul când pretenția ei cu privire la Adriatică trebuie să se rezolve prin arme între Austria și Serbia.

Situația în Balcani este foarte critică. Popoarele da acolo sunt stăpâne pe situație și ele conduc destinele statelor respective, nu guvernele.

Correspondentul pe când se afla la Mustafa Pașu a avut ocazia să vorbească cu un distins ofițer superior bulgar. Acesta i-a declarat, că peste 2 luni statele aliate din Balcani pot pune pe picior de războiu un milion soldați. Această forță armată va fi suficientă ca în caz de nevoie să sprijinească cu armele realizarea planului Serbiei în ce privește Adriatică.

Este adevărat, că guvernele statelor balcanice au altă părere, acum ele trebuie să execute voința poporului.

Correspondentul venind în contact cu politicienii din Budapesta s'a convins, că Austria nu va satisface nici odată pretențiile Serbiei. Austria este convinsă, că dacă Serbia va reuși să aibă un port în Adriatică, aceia ca deveni un port de războiu al Rusiei, și acesta este motivul principal, că Austria se opune din răspuleri.

Tratative.

Din sofia se scrie: Guvernul bulgar a început tratative oficiale cu guvernul român.

Însărcinatul guvernului bulgar din Sofia a și plecat la București pentru a afla dorințele guvernului român.

Cu ocazia vizitei lui Danev la Budapesta, conșele *Berchtold* i-a comunicat în linii generale dorințele României cu privire la rectificarea granițelor.

Cu această ocazie conșele *Berchtold* a spus că dorințele României sunt re deplin justificate.

În urma raportului lui Danev, regele *Ferdinand* s'a decis să trimită un delegat la București.

Acum câteva zile o rudă a regelui *Ferdinand* a conferit cu regele Carol al României asupra dorințelor guvernului român.

Cabinetul *Ghesoff* nu s'a pronunțat până acum asupra pretențiilor României.

Sunt speranțe că o înțelegere în această chestie nu va întâmpina reușită.

Despre România și Bulgaria.

În delegațiunea austriacă profesorul *Masaryk* înfățișează în modul următor chestiunea româno-bulgară:

Problema româno-bulgară este foarte spinoasă: căci dacă ar izbucni un război între cele două regate, Rusia ar avea prilej să intervină fără să se ocupe de tripla alianță, ceea ce ar fi foarte primejdios pentru Austria.

Correspondentul din București al ziarului «Le Temps» scrie:

Se spune că guvernul bulgar ar fi dispuns sa dea Sibiștra României, dar ar voi ca această cesiune să aibă loc în urma unei conferințe europene ca să nu existe opinie publică bulgară care e ostilă ori cărei pierderi teritoriale în urma unui război victorios. Aceste știri le dau sub toată rezerva.

Correspondentul din St. Petersburg telegrafiază:

E sigur că revendicările românești, care privesc rectificarea frontierei româno-bulgare vor fi rezolvite în mod favorabil pentru amândouă părțile.

Românii se spune, nu vor înzista să ocupe o parte din teritoriul bulgar căci aceasta nu ar fi pentru ei o ameliorațiune din punct de vedere strategic. Din potrivă, aceasta ar fi pentru ei punctul de plecare pentru noi complicațiuni care ar crea un irendentism în Dobrogea.

Inarmări.

Ziarul «Az Est» află din sursă autentică că corpurile de armată din nordul Ungariei vor fi întărite. Actele militare referitoare la această măsură au fost supuse aprobării monarhului. Autoritățile militare consideră această dispoziție ca foarte urgentă, avându-se în vedere că Rusia a intrat în grabă corpurile de armată la granița Galiei.

Scrisoare din Bucovina.

Cernăuți, la 18/XI n. 1912.

— Note. —

Sunt lucruri, cari te apasă mult, mult și'n sfârșit nu mai poți suporta povara lor. Dacă ai norocul, să ai un prieten simțitor și spui ale anul inimii tale, ești fericit că ai mai aflat un suflet care — îți înțelege rostul tău, îți aproabă stăruințele tale și te încurajează la multe încercări. Când însă prietenul devotat, persoana în care ai atată încredere este departe și nu poate urmări ideile și dorințele tale, te așezi liniștit la masa ta de scris, iai condeiul în mână și scrii așa pentru tine. Dacă ești mai îndrăzneț, pui notele tale, sfios însă într'un plic și le trimiți departe unde va, să dai de lucru c legătorilor. Și într-o zi apar însemnările tale. Ziarul e pus în vitrină. Un tânăr idealist trece și inima-i îndeamnă să scoată ultimii zece bani și să și cumpere un număr mai nou al ziarului. Își grăbește pașii, intră în edaie și cetește pe nerăsuflăte știrile cele mai nouă. Se oprește și la cronica din Bucovina, țară, de care i-a spus dascălul de istorie sau limba română, că e o parte sfâșiată din trupul Moldovei. Cetește șirele mele și-i cuprinde o jale profundă, când vede ce lucruri grozave se petrec în țară, unde zac osemintele unui Ștefan Vodă, tesaur neprețuit al întregii Româniimi. Tânărul îmi va da drept și eu voi fi mulțumit, că mi-am putut câștiga un prieten...

E toamnă. Ușile tuturor școalelor din capitală s'au deschis. Și studenții universitari au apărut din toate părțile, dând orașului un colorit deosebit. Șerile de cunoștință, simțurile și balurile studențești încep. Veselie și iar veselie pretutindeni. Noul comitet al fiecărei societăți se gândește întâiu la un mic tâmbăluș pentru tinerii băieți...

Îmi place să particip la toate aranjările românești, ca să-mi dau seama despre toate, câte se petrec în lumea noastră românească. Unele momente m'au impresionat însă foarte adânc la aceste manifestații așa zise «naționale». Cu regret în inimă și apăsător de mahniri m-am întors în călăia mea modestă. Observasem de mult, că studențimea nu e acel factor însemnat, căruia îi revine un rol neamănat de mare în dezvoltarea noastră culturală și națională. Mă gândeam însă, că totul se va îndrepta și trecem numai printr-o epocă de decadență și deșenare. Dar zădărnice mi-au fost așteptările. La petrecerile noastre, la balurile noastre studențești și alte festivități de felul acesta falăie mândrul nostru treicolor; studenții poartă cocardele treicorelor pe peptul lor tânăr, sânt entuziaști, au pe buzele lor cuvântul d-lor Iorga și Cuza, vorbesc cu mândrie despre Ștefan Vodă și Mihail Vi-teazul. Și acești studenți, aceste odrasle ale neamului nostru, aceste speranțe vii ale viitorului nostru fug de dulcea noastră limbă românească și simt o bucurie, dacă pot conversa cu «grățioasele» domnișoare «românce» în limba germană. Ei dansează hora și se vorbește germanește. Le cântă cântecele naționale, ca după ele să urmeze conversația germană.

În sfârșit totul îți face impresia, că limba românească e o formalitate, e haifa în care se îmbracă discursurile și cântecele — alăta tot. Cetitorule nu te îngrozești de aceste? Sânt crude adevăruri, cari mușcă. Dar la noi în țară sânt trecute cu vederea, și nici nu îndrăznește nimeni să și spuie păreri sale, c'apoi n-ar trezi cu destule neplăceri. La noi e domnia tăcerii și s'a sfârșit.

Poate vor ceti și domnii din Bucovina aceste șire. Și credeți, că vor să concedă că fac rău, că merg mereu pe povârnișul ruinei? Absolut nu. Ei vor îndera îndrăzneala «mizerabilului» scrib obscur, care s'a încumetat să scrie astfel de necerzi în coloanele unui ziar de peste munți. Alții poate vor scrie și rectificări. La noi e totul posibil. Frazele sânt la crdinea zilei, iar faptele întârzie și nu vor mai sosi. Orice ar zice acei «domnișori», cari nu și cunosc menirea lor de studenți români, — dar nu români de paradă, și acele domnișoare «românce», cari vor zice: Es ist eine Freiheit so etwas zu schreiben, — trebuie să inaugurăm o luptă sistematică contra acestui obicei îndrăcânat în societatea noastră. Trebuie să luptăm cu toată energia, dacă voim să ne păstrăm ca neam în colțul extrem al Moldovei de odinioară. Dacă sântem Români, trebuie să și rămânem. Vom lupta și avem sorți de izbândă, căci două societăți studențești ne stau în ajutor, iar altele trei se zbat în ghiarele neorientării.

L. S. Silvescu.

Conferența învățătorească a tract. Agnita — Făgăraș

— Raport special. —

Învățătorii gr. or. din acest tract și-au ținut Conferența anuală în 8-9 i. c. în frunțașă comună *Cincul mare*, sub conducerea comisarului conzistorial N. Sulică, profesor în Brașov.

Conferenței i-a premers serviciul din celebrat de preoții G. Conta din loc și Ioan Berghesă din Bruiu. După invocarea Duhului Sîc. trecem în localul școalei confesionale, unde di comisar, arătând prin cuvinte pline de însuflețire importanța studiului l. române, precum și datorința învățătorimei de al supropune tuturor celorlalte obiecte de învățământ, deschide sedința.

Conferența se constituie, alegându-și notari pe învățătorii: T. Păcală și I. Dragotă, iar verificatori: I. Paicu și M. Matei.

Punctul prim din program li formază tema: «Cartea de cetire» lucrată cu pricepere de inv. Er. Roșă, care, după ce face analiza obiectivă a tuturor manualelor de cetire, scoate în relief superioritatea cărților de cetire ale d-lui N. Sulică profesor.

M. Popa dezvoaltă cu multă căldură tema: «Patronagiile școlare». Învățător cu multă praxă și înzestrat cu frumoase cunoștințe pedagogice dl. M. Popa arată însemnătatea faptică și rezultatul îmbucurător cel pot avea patronagiile școlare.

Invăț. V. Bica ține o succasă prelegere practică cu elevii clasei II-a.

Tema: «Mișcarea pedagogică mai nouă» a fost lucrată de inv. B. Buzdugan. Luând în considerare puținele izvoare, ce iau stă la dispoziție, dl. Buzdugan prezintă o dare de seamă mulțumitoare despre mișcarea pedagogică dela noi, Regat și Bucovina.

Revistele noastre pedagogice s'ar putea îmbunătăți prin o rubrică anuntă despre mișcarea pedagogică. Ele ar fi astfel cu mult mai cetite de învățătorime și iar fi mai de folos dându-i cunoștințe și îndrumări nouă, decât umplându-și paginile cu atâtea rapoarte chilometrice și monografii seci. Tema «Exerciții de stil» a fost bine lucrată de inv. I. Șerban. Bogată în exemple, a adus mult folos învățătorilor.

Cu raportul despre starea învățămîntului au fost însărcinați inv. Dragotă la Agnita și T. Păcală la Făgăraș. Irimul raport tează pe baza informațiilor luate din arhivul protopopesc — deci păreri streine; — al doilea raportează verbal, propunând ca:

Preav. Conzistor să dea pe viitor posibilitatea acestor da rapoarte ași lua informațiile și ași forma părerile, așistând la examenele școlare din diferite comune. Spre acest scop învățătorii designați cu acest raport vor avea primii examenul școlar, după care apoi împreună cu protoprezbiterul vor participa la examenele din celelalte comune.

Inv. F. Flucș în lucrarea sa «Metodica scris-cetitului» recomandă metoda scris-cetitului pe baza cuvintelor normale și și exprimă dorința pentru un Abecedar de prof. N. Sulică.

Între propuneri remarc propunerea lui I. Paicu de a fi rugat Preav. Conzistor să deschidă un curs de vară pentru lucrul manual și a lui E. Varga, ca Preav. Conzistor să recerce pe fiecare învățător în special a declara, ce s'ar faptic primește și să se reguleze încasarea lui.

E drept, că avem comune, în car. învățătorul sau nu și primește întreg salariul și tănjește ca vai de el, sau și-l primește cu mari întârzieri de timp. Cu ce drept pretindem apoi jertfă din partea învățătorului, când puțin ne pasă de lipsurile și necazurile lui? ..

Eshaurit programul, di comisar închide conferința relevând seriozitatea și interesul arătat. Roagă pe învățători să îmbrățișeze cu căldură și interes tot mai mare conferențele.

În seara primei zile s'a dat din partea tinerimei din loc o producție teatrală-muzicală. Ne'a delectat corul tîrînilor bine instruat de părinte G. Conta. În cât privește plesa teatrală se putea pune mai mult preț pe alegerea ei.

Petrecerea a fost de altcum reușită și animată.

Dela conferența din anul acesta m'am ales cu convingerea, că în general învățătorimea noastră își face datoria și nu e aservită intereselor streine. Când nu se vor afla de loc excepții, când învățătorii vor avea înaintea ochilor interesul obștesc, când vor fi pătrunși

Pentru comoditatea cumpărătorilor din Transilvania, am deschis o Filială în stil mare în **Brașov**, strada porții Nr. 60. Înainte de a vă procura mobile, vizitați depositul nostru, deoarece firma noastră în toată Transilvania este cea mai capabilă de concurență, având cel mai mare deposit

Fabrică de mobile Székely și Réti

Marosvásárhely, Széchenyi-ter 47.

Brașov, Strada Porții 60.

... Se creditează fără urcarea prețului și plată în rate. ...

toți de idealul chemării lor, neamul românesc va progresa și se va afirma între celelalte ne-muri.

pr. V. C. D.

Adunarea societății noastre teatrale.

— Raportul general al comitetului Societății pentru fond de teatru despre activitatea sa din anul 1911/12. —

Onorată adunare generală.

Societatea noastră și-a ținut anul trecut adunarea generală în Blaj luându-și partea în șirul festivităților iubire, ce i-au aranjat pentru comemorarea primei jumătăți de veac dela întemeierea Asociației pentru cultura și literatura poporului român.

Am pelegnat la Blaj cu inima pătrunsă de însemnătatea acelor sărbări voinde, ca să contribuim și noi la înălțarea lor, să participăm la bucuria mare a societății noastre surori și să ne închinăm stindardului culturii românești.

Felul cum s'au petrecut și cum au răsunat acele sărbări memorabile, la care — momente rari în viața noastră — au participat toți arhiepiscopii noștri români înconjurați de lamura clasei noastre culte, de pretutindeni, precum și de mult popor, ne-a dat dovadă, că deoparte Asociațiunea a ajuns un factor de prima ordine în născuțele noastre culturale și de altă parte ne-a încredințat, că obștea românească știe aprecia munca rodnică a instituțiilor noastre culturale, dându-ne astfel și nouă nădejdi în izbândă apropiată a problemelor pentru cari luptă societatea pentru fond de teatru român.

După aceste câteva cuvinte, cari am socotit, că trebuiau să fie spuse aci, și cu acest privilegiu, ne luăm voie să prezentăm Onoratei Adunări generale, despre activitatea noastră în anul de gestiune 1911/12, următorul raport general.

Sedințele. Comitetul a ținut, anul acesta, 9 sedințe, — 3 plenare, la cari au fost convocați toți membrii, și 6 sedințe cu membrii din Brașov, în cari s'au luat dispozițiunile pentru îndeplinirea hotărârilor ultimii adunări generale și s'au făcut toate demersurile indicate pentru realizarea problemelor societății noastre. Suntem convinși că și astăzi depuse în anul acesta de Comitetul d-voastră ne va apropia cu un pas de scopul final al societății.

La acest loc trebuie să vă aducem, cu regret, la cunoștință, că membrul din comitet, dl. Antoniu Mocsonyi de Voen, s'a retras din Comitetul Societății. La rândul propunerilor ne luăm voie a vă cere avizul dv. în această privință.

Planul de acțiune. Adunarea generală din anul trecut a admis planul nou de acțiune elaborat de Comitet, hotărând, ca el „să intre în plină valoare și în mod definitiv numai în anul 1913/14, iar pentru anii 1911/12 și 1912/13 să se aplice în mod experimental”.

Prin acest plan de acțiune s'a sistematizat un organ executiv salarizat, care va intra în funcțiune la începutul anului 1913/14.

Comitetul bazat pe cele cuprinse în partea „Dispoziții de tranziție” a planului, prin care se dispune a se da puteri auxiliare și până la anul 1913/14 casarului și secretarului, din cauza multelor agende, ce s'au îngrămădit la aceste posturi de ocazie, a luat măsuri, ca pentru anul acesta să primească directorul nostru artistic unele agende din sfera secretariatului, iar pentru îndeplinirea datoriilor impuse de manipulațiunea de casă a angajat o putere auxiliară deosebită, în persoana d-lui Iosif Oncioiu, primcontabil al filialei Albina.

Preocupăți de gândul, ca să lărgim și să aprofundăm cât se poate de mult munca de propagandă prin pregătirea terenului pentru viitorul nostru teatru național și găsind în persoana d-lui Dr. Horia Petra Petrescu pe un bărbat cu pregetire specială pentru problemele teatrale și cu dragoste de muncă extraordinară pe acest teren, comitetul d-voastră a hotărât, să angajeze pentru anul proxim de gestiune, 1912/13 și pe dl. Dr. Horia Petra Petrescu în serviciul Societății, însărcinându-l cu agendele de birou ale secretariatului, cu conducerea misiunii teatrale prin mijlocirea Comitetelor filiale și cu întreaga propagandă literară teatrală, în cadrul căreia va cădea și îndrumarea și dezvoltarea mai largă a bibliotecii noastre teatrale. Prin acest angajament i se va da putință și directorului nostru artistic, d-lui Aurel P. Bănuțiu, să poată des-

volta în periferii o mai intensă și mai rodnică activitate pe terenul reprezentărilor teatrale de tot felul.

În vederea angajării d-lui Dr. Horia P. Petrescu pe anul 1912/13 Comitetul roagă onorata adunare generală să acorde în bugetul Societății de pe anul 1912/13 suma de cor. 3000 ca salariu pe anul amintit.

Avem firma convingere, ca cheltuielile împreunate cu instituirea acestui organ, se vor recompensa complet prin câștigul, ce vom realiza, în ce privește înmulțirea membrilor, încasarea mai regulată a taxelor și dezvoltarea interesului către Societatea noastră și către cauza teatrului peste tot.

Comitetele filiale. Avem 63 comitete filiale, aproape în toate centrele ținuturilor românești. Aceste organe, cărora le revine o importanță problema în viața societății noastre, stau încă departe de scopul, ce li s'a desemnat în regulamentul pentru îndrumarea activității lor. Din cele mai multe comitete filiale nu ni se dă nici un semn de viață. Sperăm însă, că intrând în funcțiune noul nostru organ de muncă, luat în vedere de comitet, vom ajunge în situația, de-a vedea, că și comitetele filiale, fără de cari nici nu se poate închipui o muncă rodnică și intensă a societății noastre își vor îndeplini, în măsura posibilității, chemarea frumoasă, ce le revine. Până acum s'au achitat, de datorința ce li s'a impus numai comitetele filiale din Lugoj, Făget, Brașov, Beius, Săliște, Sângeorgiu român, Satul nou, Oradea mare, Gherla, Reghin și Turda.

Turneele artistice. Comitetul s'a convins, că turneele aranjate cu puteri artistice de valoare au fost întămite de publicul românesc de pretutindeni cu toată căldura, au contribuit foarte mult la dezvoltarea gustului și au încălzit inimile pentru sprijinirea culturii naționale. De aceea am ținut să organizăm și anul acesta turnee artistice și anume două, unul pe timpul Paștilor iar altul în vacanțele de vară. Turneul de primăvară nuni s'a putut realiza, fiind bursierii Societății noastre reținuți din cauza examenelor. Peste vară însă s'au organizat, în baza unei hotărâri a Comitetului, parael, două turnee: unul curat muzical, sub conducerea bursierilor Societății, d-lor Ionel Crișan și Ștefan Mărcuș, și altul curat teatral, sub conducerea d-lui director artistic, Aurel P. Bănuțiu și a bursierii noastre d-șoara Marioara G. Dima.

La turneul muzical a participat și d-șoara Aurelia de Barbu, elevă a Academiei de muzică din Viena, iar la cel teatral d-șoara Aurelia Popa-Radu, elevă a Conservatorului de cântăreț din București și d-l C. Calmuschi absolvent de Conservator. Comitetul a acordat a-jutoare tuturor participanților. Ambele turnee au succes foarte bine. Concerte s'au dat în: Oradea, Arad, Alba-Iulia, Brad, Abrud, Lăpuș, Bistrița, Gherla, Cluj, Orăștie, Hăteș, S. Sebeș, Făgăraș și Brașov, iar teatru în: Făgăraș, Săliște, Arad, Lipova, Orăștie, Băj, Brad, Abrud, Turda, Șimleu și Șomcuta-Mare.

Intemeiați pe îndatorirea, ce ni se impune prin noul nostru plan de acțiune (Petul A. capitul b. al. 4) de a folosi toate mijloacele morale și materiale pentru sporirea reprezentărilor teatrale bune la Români din Ungaria. Comitetul d-v. a hotărât să vină în ajutorul Reuniunii române de cântări din Brașov, care sub dirigența d-lui prof. G. Dima și cu concursul celor mai bune puteri artistice române va reprezenta opera „Cavalleria rusticana” în românește. În vederea enormelor cheltuieli împreunate cu această întreprindere mare artistică și românească, Comitetul d-v. vă roagă să acordați spre scopul amintit cu utilizarea fondului disponibil, alcătuit din resturile bugetare ale celor 2 ani din urmă, suma de 1500 cor.

Directorul artistic. Activitatea principală a directorului artistic al Societății s'a desfășurat anul acesta în jurul pregătirii și conducerii turneului teatral și a mai multor turnee artistice teatrale: în Brașov, Făgăraș, Zărești, Cohalm, Șercaia ș. a. instruind diletanții și jucând însuși pe scenă cu ei precum și în jurul propagandei în presă pentru cultivarea interesului către societate și mișcarea teatrală. Afară de aceasta d-l Bănuțiu a îndeplinit și unele agende secretariale. Alăturăm ca aclus și raportul special al d-lui director despre activitatea sa.

Bursierii. În anul ultim Societatea noastră a avut ca bursieri pe d-nii Ionel Crișanu și Ștefan Mărcuș, cari au urmat cursurile de canto la Academia de muzică din Viena, și pe d-șoara Marioara G. Dima, la Conservatorul de declamație și artă dramatică în București

iar d-lui Ioan Harghia, elev la Academia de muzică din Viena, li acordase Comitetul și pentru anul expirat un ajutor de 1000 cor.

Cu stărsitul anului școlar 1911/12 bursierii I. Crișanu și Ș. Mărcuș și-au terminat, cu succes laudabil, studiile la Viena. Societatea noastră nefiind în situația între împrejurările actuale, de a putea angaja în serviciul său pe acești distinși cântăreți le-a dat voie să intre în alte angajamente. Li-a impus însă ca datorință morală, că ei, drept recunoștință pentru sprijinul avut dela Societate, să aranjeze în fiecare an, măcar odată câte un turneu artistic, în centrele ținuturilor românești din patrie, făcând astfel propagandă pentru cultura și arta noastră națională. Îndeplinind arciștii noștri această chemare până la alte vremuri mai prielnice, Societatea noastră este recompensată pentru jertfele ce-a adus pentru creșterea lor.

D-șoara Marioara G. Dima își continuă studiile în București, de prezent în cursul III.

(Va urma).

ȘTIRI.

— 8 Octomvrie v. 1912.

Pentru fondul ziariștilor. Părintele Petru Debu din Toderița achitând abonamentul pe anul curent, a binevoit a trimite 1 coroană și pentru fondul ziariștilor. Din același prilej a contribuit și părintele Dimitrie Greceanu din Herman 1 cor. Primească marimoișii donatori mulțumirile noastre.

Dela adunarea societății teatrale. Din prilejul adunării generale a Societății pentru fond de teatru român, ținută în Brașov, între membrii ord. pe viața (100 c.) s'a mai înscris și comersantul din Brașov d. I. G. Eremie, care înscrisându-se ulterior, n'a putut fi publicat în ziar, deodată cu ceilalți membrii noi. O facem aceasta acum.

Ioan Csernoch — primalele Ungariei. M. Sa a semnat actul, prin care arhiepiscopul de Kalocsa Ioan Csernoch a fost numit primale al Ungariei în locul lui Vaszary.

Moștenitorul prezumptiv i s'a născut un fiu. Arhiducea Zita, soția arhiducelui prezumptiv Carol Francisc Iosif — după cum se anunță din Reichenau — a dat naștere unui copil, Mercuri după amiazi. Atât nou născutul arhiduce cât și mama sunt sănătoși. Botezul va avea loc Sâmbătă la două ore d. p. Naș va fi Maj. Sa Monarhul, pe care, în caz de vre-o eventuală pierdere, îl va reprezenta arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand. Noul arhiduce va avea numai 17 nume, între cari: Carol, Francisc, Iosif, Robert, Otto etc.

Necrolog. Adânc îndurerăți vestim rudenilor, prietenilor și cunoșcutilor că scumpul nostru soț, tată, frate, ginere, cumnat și unchiu **Augustin Dima**, proprietar, casarul băncii „Corvineana”, membru al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” și al „Fondului de teatru român” etc., după scurte dar grele suferințe a reposat în Domnul, în Budapesta, în al 40-lea an al vieții și al 11-lea an al fericitei sale căsătorii. Cadavru transportat în Hunedoara a fost așezat într-o vecinica odihnă, Joi în 22 Nov. în cimiterul bisericii gr. or.

Hunedoara, Noemvrie st. n. 1912. — Văd. Maria Dima soție. Liviu fiu. Jani, Luiza măr. D. Rațiu frate și soră, văd. Elena Dima mamă-soacră și număroși cumnați, cumnate, nepoți și rudenii.

Cununie. D-ra **Elvira Ady** și dl. Dr. **Cornel T. Albu** advocat își vor celebra cununie în 24 Noemvrie 1912 st. n. în biserica gr.-or. română din Timișoara-Fabric. — Timișoara — Brad.

Măsuri de apărare contra holerii. Faptul că în Peninsula balcanică, epidemia de holeră ia proporții tot mai mari a silit ministerul de interne din Ungaria să ia măsuri de prevenție contra întinderii acestei epidemii în Ungaria. În scopul acesta a ordonat, ca toți călătorii sosiți din Turcia, să fie supuși unei supravegheri medicale timp de cinci zile. În Orșova, Buzias, Neoplanta și Predeal au fost trimiși din partea statului medici speciali, cari vor inspecta toate proveniențele din țările contaminate ale Peninsulei balcanice.

— Despre mersul holerii în țările contaminate se mai anunță: Holera ia proporții îngrijitoare la San-Stefano.

În Constantinopol toate școlile au fost închise din cauza acestei epidemii. Foarte critică este situația la Adrianopol, unde armata și populația este decimată de tifus și holeră. Mizeria aici e la culme; locuitorilor din oraș li se dă câte o pâine pe trei zile. Câteva cazuri de holeră s'au ivit și printre prizonierii albanezi din Belgrad.

Atentat contra Țarului. Din Petersburg se anunță: Alaltaeri s'a încercat un atentat contra Țarului și-a familiei sale. În apropierea stațiunii Koslova-Ruda au fost observate niște persoane, cari stricaseră șinele liniei ferate și așezaseră o grămadă de bolovani pe linia, pe care avea să sosească trenul, în care familia Țarului călătorea din Spala spre Ciarscojesselo.

Știri din România. Marti, 6 Noemvrie curent a intrat în țară, prin punctul Burdujeni **noul stock de aur** în valoare de 10 milioane destinat Băncii Naționale din București. Aurul a venit într-un vagon special din Bruxelles și a fost trimis, sub pază, a doua zi la destinație.

— În seara de 17 Nov. v. va avea loc în sala teatrului „Regal” din Brăila, conferența marelui compozitor **Reynaldo Hahn**. Conferența va fi cu atât mai importantă, cu cât se va începe cu un cuvânt introductiv, ținut de ilustra scriitorul d-ra **Elena Văcărescu**.

— Cu privire la marea nenorocire din **Mogoșești** — unde, după cum se știe, în urma ploilor din ultimul timp s'a surpat o mare întindere din terenul acelei comune, — se anunță următoarele amănunte: Numărul total al caselor prăbușite e de 85. Au fost inundate semănăturile pe o întindere de 15 hectare și s'au produs pagube de 200 mii lei. Cea mai mare parte dintre locuitorii a rămas fără adăpost și absolut lipsită de mijloace de trai. Sunt temeri că și cealaltă jumătate a malului amenință să se prăbușească.

— Din **Bărlad** se anunță: În arestul preventiv de aici au fost depuși indivizii Gheorghe Zinga, Ion Gălan, Nicolae Lehasluș, și Niță Ilie, bănuți că ei ar fi autori ai asasinatului săvârșit asupra lui Stroe Beloescu. La interogatoriul ce li s'a luat, primii doi au făcut mărturisiri complete, pe când ceilalți susțin cu încăpățănare că sunt nevinovați. Corpurile delictu nu există. Ancheta continuă.

Olarii români din Orăștie și jur sunt rugați a să înștiința la Atelierul de țesătorie din Orăștie și a arăta dacă ar avea voie a începe să-și impodbească vasele (oale, fâtere, blide) cu flori după mustre r. mănăști. — pe cari le-ar căpăta dela Atelier. Atelierul voește să treacă aceste podoabe naționale, dela țesăturile noastre și pe vasele din casele românești! O idee foarte frumoasă și sănătoasă! Ca să se scoată florile fără nici un înțeles și în colorii streine ce să văd azi pe vase, — înlocuindu-se cu ceva dragut românesc. Dna Eleftera D. Mihali (Deș) aflându-se zilele trecute prin Orăștie, a pus la îndemână Reuniunii în acest scop 200 cor., pentru a încuraja încercările de acest fel în măiestria olăritului nostru. Olarii româniștei, facă începutul!

Aviz. Cartea de cetire pentru cl. IV. de Dr. I. Stroia—Lăpădat și Crișan s'a aprobat de Inaltul ministru sub Nr. 148,080/1912. Se poate procura dela Librăria arhidieceasă și dela D. Lăpădat în Săliște.

Atragem atențiunea cumpărătorilor de mobile asupra anunțului: Székely și Réti, fabrică de mobile.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Parastas. Duminecă în 11/24 Noemvrie a. c. la oarele 9 a. m. „Asociațiunea pentru sprijinirea învățăcelilor și sodailor români meseriași din Brașov” face în biserica rom. gr.-or. din cetate parastasul anual întru pomenirea fericitului ei binefăcător **Mihail Sinescu**, precum și a membrilor ei fundatori răposați.

Tot în aceeași zi la oarele 2 p. m. imparte în localul său din strada Orfanilor Nro. 3 haine și încălțăminte uce-nicilor săraci, pe cari li ocrotește.

Convocare. Adunarea generală ordinară a „Reuniunii femeilor române din Brașov” convocată pe ziua de Sfinții Arhangheli, nu s'a putut ținea lipsând numărul recerut de membre.

În sensul statutelor convocăm deci de nou adunarea generală pe ziua de 18 Noemvrie st. v. (1 Decemvrie st. n.) 1912 la 3 oare p. m. în sala cea mare

a gimnaziului românesc din loc, cu ordinea zilei publicată în nrul 237 al „Gazetei Transilvaniei” **Maria B. Băulescu** presidentă. **Ioan Lengeru**, secretar.

Aviz. Din partea șefului de gară din Brașov primim spre publicare avizul că în 27 Nov. n. la 9 oare dimineața se va ține în magazinul gării licitațiunea publică a obiectelor uitate în tren.

Reuniunea „Crucea roșie” din Frasov își va ține adunarea generală în 30 Nov. n. la 3 oare p. m. în sala de sedințe a comitetului. Stim. membrii sunt rugați pe calea aceasta să participe la adunare.

Nomol gratuit. Nomolul scos din rezervoarele canalizațiunii orășenești — fiind rentabil pentru îngrășarea pământului — se dă fără nici o plată, proprietarilor de grădini și celor cari au trebuință de el. Dăm voie deci tuturor interesaiților să-și ia din lucrurile aci indicate atâta nomol, de cât au trebuință. — Magistratul orășeneesc.

La internatul școalelor noastre medii află imediat aplicare un lucrător sau o bucătăreasă. A se adreseze direcțiunii internatului (Str. Prundului 30.)

Apollo-Bioskop. Vineri și Sâmbătă în 22 și 23 Noemvrie: **Miss Sadie** ca champion de inotat (vedere). **Nereușita unchiului Duci** (umor amer.) **Fructe bune** (umor amer.) **Pentru libertate** (dramă amer. Filmul 500 metri.) **Fata Ovreiului** (dramă franceză minunată.) **Strămoșii** (film de artă cinematografic. Slăgărul sezonului al fabricilor americane.) **Viața poporului în Transilvania** (vedere.) **Moartea prin dinamită**, dramă în 3 acte, filmul 1500 metri.

Duminecă și Luni program nou.

Azi și în fiecare zi concertează în cafeneaua „Drechsler” — urmașii de aici **Albert Roth**, solist și primas și fratele lui **Wilhelm**, virtuos în stărogat cu întreaga lor capelă de muzică.

Din desparțăminte „Asociațiunii”.

— Desp Chior —

Comitetul central al Asociațiunii pentru lit. rom. și cultura pop. rom. în sedința sa din 5 Oct. a. crt. a aprobat hotărârea adunării gen. a desp. Șimleu, prin care vechiul desparțământ al Șimleului să desface în următoarele 4 desp.: Șimleu, Jibou, Chior și Băsești. Acel comitet în sedința din 2 ct. a. crt. a încredințat pe subscrisul cu organizarea noului desparțământ „Chior”, și astfel am onoare a invita onor. public român la adunarea de organizare, care să va ține la 2 Dec. st. n. 10 oare a. m. în sala de sedințe a institutului „Chiorana” din Șomcuta Mare.

De oare-ce Români chioreni în opiniunea publică rom. au trecut cu drept ori fără drept ca oportuniști — inteligența — și indolenți — poporul — în afacerile românești acumă să ofere ocaziunea de-a arăta, că inteligența știe a sta la înălțimea chemării sale, și că poporul s-a deșteptat binisor în conștiința sa națională.

Prin noua arondare a desparțămintelor fiind noi Chioreniți avizați la puterile noastre cred că fie care român chioran inteligent ori țăran va contribui amăsurat stărei sale intelectuale și materiei la înflăcărea și prosperarea noului nostru desparțământ.

Frații preoții sunt respectuos rugați, să comunice conținutul acestei scrisori inteligenței; învățătorimii și poporului că la termenul fixat mai sus s'a convenim cât de mulți.

Șomcuta Mare la 15 Noemvrie 1912.

Ioan Serbu m. p.

par-protopop. al Șomcutei Mari

ULTIME ȘTIRI.

Budapesta, 22 Nov. (Prin telefon) Turcia n-a primit condițiile de pace ale statelor balcanice și continuă războiul. Anglia a oferit Turciei un nou împrumut de 50 milioane funți. Luptele dela Ceatalge s'au reluat.

POSTA REDACȚIUNELI.

I. B. Loco. La întrebarea d-tale răspundem, că lista obiectelor trase a loteriei reuniunii femeilor din Arad încă nu s'a publicat. Dorim și noi, ca să se publice cât de curând această listă, care n-a apărut nici în „Românul”.

Proprietar:

Tip. A. Mureșianu: Branice & Comp

Redactor responsabil:

Ioan Brotea.

FRAȚII SIMAY, Brașov Târgul grâului 3.

Proprietari Emil Bologa și soții

Recomandă toate articolele cele mai moderne pentru dame și domni.

Confectionăm costume în timpul cel mai scurt garantăm pentru fason.

Stofe, mătăsării, confecțiuni, bluse și rafarie solidă. — Trusouri complete.

Serviciu prompt și prețuri moderate.

Vă rugăm să priviți vitrinele la

LANG, ROSENTHAL & PALMHERT

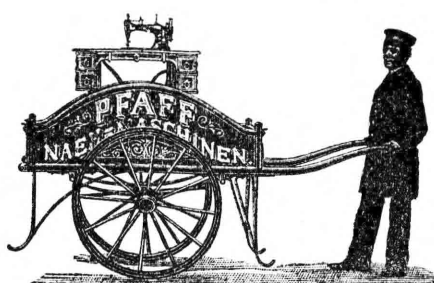
Târgul boilor Nr. 1. BRAȘOV, Strada porții Nr. 4.

Renumitele
Reisner „Fortuna“
Sobe cu încălzit
durabil cu lemne, koks
și cărbune probate aici
cu temei precum și

Patent-
„Meteor-Sobe“
executate cu gust în asortiment mare
la

THOMAS, SCHEESER & GALTZ.

PFAFF
Mașini de cusut

UNDERWOOD, mașini de scris, ROATE ARMATE
„KOSMOS“ roate pentru popor din fabrica de arme Steyr.

OTTO WETZEL

Brașov, Strada Mihail Weiss Nr. 10.

Atelier de reparaturi pentru mașini de cusut de toate sistemele,
mașini de scris și biciclete.

Cine vrea să-și procure bandaje bune pentru vătămătură

să se adreseze cu încredere la firma de mai
jos. Recomandă exclusiv fabricatul propriu de
bandaje de vătămătură, de burtă, gradhalter
suspensoriu și toți articoli necesari pentru în-
grijirea bolnavilor. Lucrează corsete orthope-
dice, picioare, mâni artificiale și toți articoli
de bandaj. La comanda de bandaj de vătă-
mătură mă rog de măsura circumferenței cor-
pului și dacă bandajul se folosește pentru
partea dreaptă sau amândouă părțile.

Depozit exclusiv de preservative

Gumă și bășică de pește

Comandele se execută cu — Bandagist chirurgic. —
prețuri moderate și cea — **LEINER GYULA** Brașov, Strada
— mai mare discreție — Sf-lui Ioan Nr. 4.

Pălării pentru dame!!!

De genul cel mai fin, în Velour, Pluche, Ca-
tifea, și Păsia de mătase, cu prețuri miracu-
loase de ieftine la

M. LOTT Chic vienes
BRAȘOV, Strada Porții 22.

F. NÖHMEYER, GRAVEUR BRAȘOV,

Strada Orfanilor Nr. 5. în curte etajul prim.
Execută tot felul de lucrări de gravură, monograme
pe tacâmuri și ciorănice, sigile.

Specialitate.

Monograme tăiate pe perii, garnituri, giante și bastoane.

Firme pe metal cu litere negre pe uși, precum și pe
mașini se execută în toate mărimile

La prea înaltă împuternicire a Maj. Sale Apost. c. și reg.

A XXIX LOTERIE de Stat c. și r.

pentru scopuri de binefaceri militare.

Loteria aceasta unică în Austria legal concesionată conține
21.146 câștiguri în bani în suma totală de 625.000 C.

Câștigul principal **200.000 coroane.**

Tragerea urmează în 19 Decembrie 1912.

Un los costă 4 cor

Losuri se capătă la secțiile loterilor de stat în Viena II. Vordere
Z. Marktstrasse 7. Colectanți de loterie. Trafici, la oficiile de dare, poste
telegraf și călărate, zarafii etc. Planuri pentru cumpărători gratis.

Direcția c. r. a loteriei.
Secția loteriei de stat.

Novitate de apă minerală.

Aduce la cunoștința on. publicului, că am pus în circulație
apa de jod a izvorului „BÉLA” din Zăzson, care se află la
toate farmaciile, drogerii, și prăvălii de coloniale.

Despre puterea de vindecare a apei Hanko Vilmos și Dr.
M. Hantz medic suprem comitatens a declarat că apa izvoru-
lui „BÉLA” din Zăzson se pot recomanda la turburarea schim-
bului de materie la anemie, boale de sînge, ofica, la catar
a organelor de inspirație și nutremânt, la reumatism și po-
dagră și la boale de rînichi.

Continuând jod e foarte bună la copii și tineri.

Amestecată cu vin este o beutură răcoritoare.

Fiind Zăzson aproape de Brașov sunt în stare a vinde
stiela cu 10 fleri cu adusul acasă.

Comandele se execută încă în ziua aceea.

Magazinul central și manipularia fântanei

Piața boilor Nr. 3.

Telefon 469.

Cu toată stima: **Ladislau Schuster,**
manipulantul apei minerale.

Minunea lumii.

„Olin” se numește praful care
înlocuiește ouăle, folosindu-l că-
mara va fi plină cu ouă.

Un pachet 20 bani.

Se capătă la **Kovács P. Pál.**
Brașov, Strada Fântanei și la far-
macia Borsodi I., Brașov, Strada
gării.

1—20

Aviz.

Am onoare a face cunoscut
prea on. ratului public, că de toată
lumea cunoscută „Halva” se
poate căpăta și procura totdeauna
proaspătă la subscrierul producător
atât cu detalie cât și en gros.

Cu toată stima

Serkis Agop,

Brașov, Strada aței 11.

Cărbuni de peatră, de Koks și Briquet.

Calitate superioară în bucăți și mărime cât o nucă în saci de 50 Klg.
(::) duși acasă, se capătă cu prețul de zi en gros și cu mărunt. (::)

BRAȘOV, Strada Spitalului Nr. 62. — Telefon 365.

Întreprindere nouă de Autotax în Brașov.

Cu începere din 19 Nov. a
c. stă la dispoziția Onor. public
un **Autotax-motor.**

Stațiunea se află în piața
înaintea **Cafenelei Drescher.** Tabe-
lele arată tariful cea mai ieftină.
Tarifa concesionată oficial va fi
publicată în zilele următoare.

Martin Klusch.

Ioan Apfelbach

BRAȘOV, Strada Porții 18.
(La regele gulerilor.)

Vă recomand manazinul meu mare
de ciorapi de bărbați, dame și copii
și ciorapi de turist, cămăși albe și
colorate de turist. Ismene lungi și
scurte până la genunchi. Gulere
manjete și cravate moderne.
Umbrele, Toileet și Parfumerie.
Vă servesc solid și sigur.

Fabricate clasa primă!

Pentru sezonul de toamnă și iarnă
recomandăm produsele noastre renu-
mite ca cele mai bune și anume:

Stofe de haine pentru domni
Cheviot și Kamgarn.

Stofe de costume pentru dame
unicolor și desen.

Stofe Double pentru paltoane, Uls-
ter și mantale de dame
Velours și Palmerstons pentru
paltoane de eamnă și palto.

Cheviot și Kamgarn negru
pentru costume salon, iras și smoking.

Stofe Loden impenetrabile
pentru sport și costume de vânător.

Stofe de uniformă pentru locot.
și voluntari.

Pleduri pentru voiaj, cergă
pentru voiaj, trăsuri, cal,
covoare etc. etc.

Fabrici de postav, mărfuri de
modă și tricotați.

WILHELM SCHERG & Cie.
Depozit de vânzare!

Fabricate clasa primă!

Nou! Nou!

LUDOVICA SOSS

frizeriță de teatru!...

— Primul atelier de frizat pentru dame —
Str. Hirsch 5. vis-a-vis cu Redouta.

Impletituri de păr, bucle, asor-
timent mare de păr. Frizuri de
bal, spălat de cap cu aparat mo-
dern de uscat, masaje de obraz,
manicure, îngrijirea părului cu
sistem american, vopsire de
păr etc. Totfelul de lucrări de
păr se face în execuția cea
mai frumoasă.

Se cumpără păr căzut.

Reisz Miksa, Fabrică de mobile

Békéscsaba, Nagyvárad, Brașov, Strada Vamei 32.

Telefon 513.

Mobile de calitate superioară de tâmplărie și tapetate. — Cu prețuri convenabile pe lângă garanție.
Aranjament complet de locuințe. Planuri industriale artistice. Contoar de desen. Planuri gratuite.